

*Speglingar av
ljus och mörker*

*Bilder av rapporteringen
av kändisars självmord*

Daniel Hulthenmo

Fredrik Oderth

Martin Pettersson

Redaktionen

JMG

Hösten
2008

JMG,
Göteborgs
Universitet
Seminarieig. 1B
Box 710, 405 30
GÖTEBORG

En uppsats på B-nivå i kursen journalistikgranskning
Handledare Britt Börjesson

Innehållsförteckning

Ledare och funderare Vi funderar kring frågor och förväntningar på arbetet	sid 3	Bilder som säger mer än tusen ord Vilka bilder var det som publicerades?	sid 11
Varför är det på detta viset egentligen? Daniel Hulthenmo funderar kring självmordsrapportering	sid 4	Forskning tyder på självmordssmitta Vad säger forskningen om konsekvenserna av självmordsrapportering?	sid 12
Vem är vem i magasinet? Vilka var de nio personerna som tog livet sig?	sid 4	Riktlinjer för självmordsrapportering WHO har formulerat riktlinjer för hur medierna bör rapportera	sid 12
Den pressetiska synen på självmord En genomgång av mediabranschens egna pressetiska regler, där bland annat rapporteringen om självmord har en egen punkt	sid 5	Rätt sätt är olika från fall Mia Franzén ger sin syn på hur medierna ska rapportera om självmord	sid 13
Upp och ner i självmordsstatistiken Redogörelse över hur många svenskar som tar livet av sig varje år	sid 5	Som att balansera på en tunn lina Fd PO Per Arne Jigenius om självmordsrapportering	sid 14-15
Självmord - men det fick man inte alltid veta Vad skrev egentligen tidningarna om dödsorsakerna?	sid 6-7	Jonas Ljungberg: En stolt storebrors berättelse Mikael Ljungbergs bror berättar vad han tyckte om medierapporteringen efter sin brors bortgång	sid 16
Likheter och olikheter - så var rapporteringen Vad skrevs i tidningarna och under hur lång tid?	sid 8-9	Journalisten berättar om sitt jobbigaste uppdrag Kenneth Karlsson var på GT:s redaktion när Mikael Ljungberg dog	sid 17
Med den anhörige som alibi Vilken roll fick de anhöriga i självmordsrapporteringen?	sid 10	Hulthenmo och Pettersson tar till orda Blåögda funderingar	sid 18
Skillnader mellan tidningarna Vilka skillnader gick det att se i tidningarna emellan?	sid 11	End of discussion...? En diskuterande sammanfattning av våra slutsatser av arbetet	sid 19

Ledare och funderare

Nio, mer eller mindre, kända svenska människor har, minst, två saker gemensamt.

Det ena är att de alla tog sina egna liv.

Det andra att det blev mer eller mindre uppmärksammat i svensk press.

När en människa tar sitt liv försvinner inte denna person från jordens yta.

Hon eller han lever kvar hos både anhöriga och vänner.

Det speciella med de människor som vi tar upp är att de är kända. Och det innebär att även vi som inte kände dem kan ha en relation till dem.

När någon som man har någon form av relation till går bort vill man veta hur det gått till.

Men hur detaljerade behöver media vara i sin beskrivning av ett självmord, räcker det med ett konstaterande om att personen i fråga är död och att det har skett för egen hand?

Eller måste vi uttryckligen få veta att Mikael Ljungberg tog med sig ett lakan in på toaletten på den psykiatriska avdelning där han vårdades och med hjälp av det hängde sig själv?

Eller att det var en älgstudsare och inte en revolver som Marc Wallenberg använde för att skjuta sig själv i huvudet?

När en människa tar sitt liv förstår vi alla att det är en människa som inte mått bra.

Känner vi människan ifråga så kan vi förstå varför.

Ibland.

Tidningar skriver nyheter efter allmänintresse.

Är det av ett allmänt intresse att få veta vad som fått Mikael "Svullo" att må dåligt?

Hur tycker anhöriga att det ska rapporteras när en människa som de älskade plötsligt inte finns längre?

Och vilken hänsyn tar tidningarna till detta?

När någonting chockartat drabbar människan betar vi oss inte alltid rationellt.

Ett självmord är chockartat.

Bör då media ändå prata med anhöriga till den avlidne så fort dödsfallet blivit känt?

Om en anhörig till den avlidne väljer att gå ut och berätta vad som har hänt och varför det hänt, innebär det då per automatik att det är fritt fram för tidningarna att skriva detta?

Självmord har alltid setts som någonting fult.

Det har varit olagligt.

Självmördare har inte fått begravas i vigd jord.

Fortfarande idag är självmord någonting som förknippas med tabu.

Men måste det vara det?

Behöver man skämmas över att man inte mår bra i själen?

Kan medierapporteringen vid en känd människas självmord leda till någonting bra?

Kanske kan det leda till att problemet med självmord lyfts upp och diskuteras.

Eller är det tvärtom?

Forskning har visat att självmord bland allmänheten ökar efter att tidningar rapporterar på sina löpsedlar om att en känd människa tagit sitt liv.

Ätminstone under vissa omständigheter.

Borde då istället media helt lägga locket på?

Vad vet vi i själva verket om hur vi påverkas av att få veta att människor vi såg upp till tagit sina liv.

Vad tycker de experter som dagligen jobbar med självmord egentligen?

De nio personer som vi tar upp är egentligen inte jämförbara. De är unika på sitt eget sätt.

Eftersom de alla var olika mycket kända, tog livet av sig på olika sätt och kom från olika bakgrunder blir givetvis medias rapportering olika i fall till fall.

Men vissa slutsatser kommer vi ändå kunna göra av vårt material.

Från 1971 till 2007 har världen förändrats.

Rimligtvis har även rapporteringen kring självmord gjort det.

Även om de nio självmorden vi tittat på är unika tror vi att det går att se skillnader som har sin botten i att det rör sig om olika tidsperioder.

Ibland skriver tidningarna uttryckligen att personen i fråga begått självmord och ibland benämns det kort och gott att personen har dött utan att ge en någon dödsorsak, fast de med största säkerhet kände till sanningen.

Allt som allt är det många frågor och många av dem har inget bra eller rätt svar. Vissa frågor har inget svar alls. Men en del svar hoppas vi dock kunna ge. Sen om det är rätt svar är upp till var och en att själva ta ställning till.

Vi har studerat hur de fyra tidningarna, Aftonbladet, DN, Expressen och Svenska Dagbladet, rapporterat om nio kända svenskar som tagit sina liv.

Fortsätt läsa så får du veta vad de skrev. Och vad andra tyckte om det.

Redaktionen

Vi har fått ta del av ett manus till en ännu outgiven artikel som självmordsforskaren Michael Westerlund håller på att färdigställa. I artikeln konkretiserar han den forskning som gjorts huruvida medier kan påverka människors självmordsbeteende. Vi har sammanfattat det han kommit fram till och vad annan forskning säger. Där det inte är utskrivet någon hänvisning till annan forskare är det Michael Westerlund som ska krediteras.

Vi kan konstatera att den forskning som gjorts om medieframställning om självmord i princip uteslutande handlar om de eventuella spridningseffekter rapporteringen kan ge.

Forskning tyder på självmordssmitta

Redan på 1700-talet oroades man för att unga skulle ta efter självmordsbeteende och försökte förhindra fruktad epidemi

Skildring av självmord i medier har länge varit föremål för diskussioner framför allt därför att det funnits en rädsla för att beteendet ska imiteras. Den mesta forskningen inom området sträcker sig omkring 40 år bakåt i tiden men redan i slutet av 1700-talet aktualiserades frågan när Wolfgang von Goethe gav ut sin roman *Den unge Werthers lidande*.

I BOKEN SOM KOM 1774 är den unge huvudpersonen missmodig och olycklig av obesvarad kärlek och beslutar sig därför för att ta sitt liv genom att skjuta sig. Oron över att självmorden skulle öka bland unga gjorde att boken förbjöds i delar av Europa. Att det faktiskt blev en farsot av självmord har aldrig fastställts men det fick ändå den amerikanske sociologen D.P Phillips att 1974 mynta uttrycket ”Werthereffekt”. Uttrycket avser relationen mellan mediers återgivning av självmordshandlingar och individers eventuella imitation av dessa beteenden. Phillips studier och andra inom området hör i princip alla till vad som brukar kallas *socialpsykologisk forskning om mediers effekter på individer*.

Inte entydiga resultat

DE STUDIER SOM genomförts visar inte alla samma resultat men forskning- en pekar mot att medierapportering om självmord i vissa fall kan utlösa självmordsbeteenden. De flesta studier har dock inte tagit i beaktande vilka individer som är mest påverkbara av självmord- eringen och S.K. Littman framhåller i sina studier att ”imitationssjälvmord” knappast enbart har att göra med mediepåverkan. Littman menar att personen ifråga redan måste befinna sig i ett tillstånd där han eller hon är extremt påverkbar för exempelvis mediefram- ställningar. S. Stack och I. Wasserman är inne på samma linje och menar att suicidala imitationseffekter som utgår

från medieframställningar är avsevärt mer begränsande än vad många forskare påstått. De säger att imitationer av självmordsbeteende i princip uteslutande uppkommer efter att det rapporteras om kända personer som begår självmord. De uppenbara effekterna av framställningen av självmord i medierna skiljer sig alltså till viss del åt i den forskning som gjorts men de flesta forskare tycks ändå vara överens om att det verkligen existerar en suicidal ”smitta” under vissa omständigheter.

Rapportering i tidningar

NÅR DET GÄLLER framställning av självmord i tidningar så finns ett problem att ta i beaktande, nämligen att länder har olika publicistiska regler och traditioner och lagstiftning och att medierapporteringen på grund av detta kan se olika ut. Alla studier är alltså inte applicerbara på vilket land som helst. De flesta studier som gjorts har varit på självmord i allmänhet, alltså inte specifikt på kändisar, och genom att studera dödstal och dödsorsaker har man försökt bestämma ett samband mellan tidningars framställning av självmord och faktiskt självmordsbeteende.

Phillips genomförde 1974 en studie där han undersökte självmordsfrekvensen under de månader där dagstidningar i USA rapporterade om självmordhändelser på förstasidan. Hans resultat påvisade en märkbar ökning av antalet självmord i de flesta fall. Phillips kunde konstatera att ökningen av självmord korrelerade med mängden publicitet ett självmordsfall fick på förstasidorna, dessutom visade det sig att effekten var starkare för unga än äldre. Flera forskare har använt Phillips forskning som grund och sedan utvecklat egna studier med liknande infallsvinkel. I. Wassermans studie från 1984 konstaterade inte samma resultat som Phillips studie men däremot visade studierna på en be-

tydande ökning av självmordstal de månader som det publicerades material på förstasidorna om kändisars självmord. S. Stacks forskning visar också att framför allt rapportering om artisters och politikers självmord kunde sammankopplas med höjda självmordstal. Både Wassermans och Stacks studier visar, precis som Phillips, att ökningen av självmorden också står i direkt anknytning till omfattningen av material som publiceras om ett självmordsfall.

DET BÖR PÅPEKAS att alla tre ovan- nämnda studier, och även många andra på ämnet, är gjorda i USA och med amerikanska dagstidningar och man bör därför vara försiktig om man vill bedöma resultaten ur en svensk synvinkel.

Åtgärder i medier

EFTERSOM MÅNGA STUDIER hävdar ett faktiskt samband mellan mediers rapportering om självmord och imiterat självmordsbeteende så har flera organisationer och institutioner i olika länder sammanställt vissa rekommendationer för hur medier på ett mer ansvarfullt sätt bör bete sig i sin självmordsrapportering, allt för att försöka undvika ett imitationsbeteende.

Studier har också visat att förändring- ar i mediers rapportering faktiskt har minskat självmordsfrekvensen i vissa fall. Studier av Sonneck, Etzersdorfers och Nagel Kuess visar till exempel att självmord i Wiens tunnelbana minskade efter att dagstidningar förändrat sin rapportering från att vara dramatiskt och sensationellt skildrade till att istället bli mer sakliga notiser inne i tidningen.

År 2000 lanserade också Världshälsoor- ganisationen (WHO) riktlinjer för hur mediernas rapportering om självmord bör se ut. *Preventing Suicide. A Resource for Media Professionals* är titeln på tex- ten och i den går det bland annat att

läsa att tidningarna inte ska publicera detaljer om hur självmordsmetoden gått till och att man ihop med nyheten också ska ge information om vart man som lä- sare kan vända sig om man själv skulle ha självmordstankar.

Svårt att dra definitiva slutsatser

ÄVEN OM DET FÖREKOMMER mycket forskning och studier inom ämnet så är det som sagt svårt att definitivt klargöra sambandet mellan publicering av själv- mord och ett eventuellt imitationsbete- ende. Men många menar att eftersom en stor mängd studier stöder ett samband så bör det anses som bestämt. Dock finns det en del kritik mot att forskning- en har svag teoretisk förankring. Det gäller framför allt de svårigheter man haft att på ett bestämt sätt förklara var- för mediers publicering överhuvudtaget skulle ha en påverkan på människors beteende. Då närmar man sig en annan slags forskning, forskning som bygger på det man kallar *social inläringsteori*. Den forskningen gränsar också till vilka direkta effekter massmediers rap- portering har på individer i allmänhet. Gemensamt för detta är att det är svårt att, trots tusentals undersökningar, be- stämma ett kausalt samband mellan mediers framställning och effekten på individer. Mycket forskning har alltså gjorts på sambandet mellan mediernas framställning av självmord och effekten den ger i samhället men man får främst luta sig på tendenser och generalisering framför att definitivt hävda att det före- ligger på ett visst sätt.

Foto: Daniel Hultenmo

Rätt sätt är olika från fall till fall

Mia Franzén, är fd riksdagsledamot och jobbar idag som utbildningssamordnare på Västsvenska Nätverket för Suicidprevention (WNS).Att självmord presenteras på ett lämpligt sätt i medierna ser hon som en viktig del i förebyggandet av självmord. Delar av den rapportering som gjordes i samband med våra fall värnar inte om detta menar hon.

Ordlista
Suicid är ett medicinskt ord för självmord
Suicidprevention är olika sätt att förebygga eller undvika suicid
Suicidalitet är att tänka på, planera och genomföra suicid

dana här saker ska tystas ner helt utan det som vi vill är att allmänheten ska få bättre kännedom om orsa- kerna bakom, om vad som kan leda fram till sånt här, vilka riskfaktorer som finns och hur kan man göra för att stärka sig själv och sina anhöriga.

EN RAPPORTERING ÄR alltså ok så länge den sker på rätt sätt. Men hur detta rätta sätt ser ut är svårt att bestämma, det är något man får fundera på från fall till fall. Mia Franzén menar att en riktlinje kan vara att man skriver att det rör sig om ett känslomä- sigt olycksfall. Att jämföra med till exempel ett trafikolycksfall där man inte går in på de specifika detaljerna kring själva dödsfallet. Hon tycker dock inte att man helt ska undvika att skriva om att det rör sig om ett självmord, men då utan att publicera detaljer om me- toden.

Sen kan man också försöka hjälpa de läsare som even- tuellt mår dåligt och är påverkbara av en självmords- rapportering genom att ha med saker som inte har med det faktiska självmordet att göra.

– Det är bra att när man skriver om sånt här, och jag tycker att man blivit duktigare på detta, att alltid ha med en informationsruta för den som mår dåligt, vart hjälp finns och vem man kan prata med. Och sen också gärna ha med en annan del som är positiv, så att man väger den negativa nyheten mot någonting som är positivt. En bra utveckling eller att man till exempel berättar att man inom idrottsrörelsen funderar på att stötta unga elitidrottare så att dom psykiskt orkar med publicitet eller vad det nu kan vara, säger Mia Fran- zén.

WNS REKOMMENDATIONER om hur självmord bör behandlas i medierna grundar sig till stor del i en skrift som Världshälsoorgani- sationen, WHO, kom ut med år 2000. Flera studier som visar att självmordsbeteende kan imiteras av individer ligger som grund till att de formulerade riktlinjer för hur medierna bör förhålla sig till självmordsrapportering. Dessa säger bland annat att man inte ska skriva ut metoden för ett

Foto: Daniel Hultenmo

Franzén medveten om. Ofta går det inte att generali- sera hur en lämplig rapportering ska se ut. Då är det istället lättare att i efterhand peka på vad som inte varit bra i olika fall, som med Mikael Dubois.

Men att lägga locket på helt är heller inte vägen att gå.

– Vi som jobbar med suicidprevention vill inte att så-

självmord och att man inte ska benämna ett självmord som ”ett lyckat självmord” utan istället som ”ett ge- nomfört självmord”.

MIA FRANZÉN BERÄTTAR att dessa riktlinjer har fått bra fäste ibland annat Norge. Där har man samarbetat med tidningar, TV och radio och anpassat riktlinjerna efter norska förhållanden och hennes förhoppning är att Sverige ska kunna göra något liknande. Men än så länge är Sverige lite efter, riktlinjerna är ännu inte så starka ute på redaktionerna som hon skulle önska. Men riktlinjerna har också lidit en aning av vissa barn- skador något som kan förklara att redaktionerna ännu inte tagit så stor hänsyn till dem.

– Dom var lite tokigt utformade från början, det var väldigt mycket och det var mer utformat som pekpin- nar som att *”ajabaja, gör inte si gör inte så”* och det är ju inte det som är meningen utan meningen är ju att man ska våga skriva om dom här sakerna men att för- söka göra det så rätt som möjligt, berättar hon.

Återigen kommer vi in på rapportering kring Mikael Dubois självmord. Inte nog med att metoden detaljerat beskrevs. Även hans barn lyftes fram i offentligheten. Hans döttrar, den ena så liten som 1,5 år, visades med på stora bilder och hans 15 åriga son uttalade sig i kor- ta citat. Det är också något som upprör Mia Franzén. – Man ska tänka sig verkligen noga. Som journalist när man rapporterar har man ju ett ansvar så att det inte ska bli ytterligare sten på bördan. Barnen får ju med sig det här som ett bagage, dom kommer få leva med att deras pappa valde att ta sitt liv. Dom tar på sig skuld, det gör alla anhöriga. Skulden är bland det vär- sta och den här känslan av att bli lämnad, avisad.

Det finns en hel del som kunde ha gjorts annorlunda helt enkelt, och om Mia Franzén får som hon vill så kommer mycket också att göras annorlunda om eller nästa gång ett självmord lyfts fram i medierna.

Daniel Hultenmo

Hit kan du vända dig om du behöver hjälp

Bris, för barn och ungdom, 0200-23 02 30 eller om du hellre skriver - www.bris.se
Nationella hjälplinjen 020-22 00 60
Någon att tala med 031-711 24 00
Jourhavande präst 112
Kyrkans jourtjänst 031-800 650
SPES, för närstående till människor som tagit sitt liv, 08-34 58 73

Källa:Västsvenska Nätverket för Suicidprevention

Martin Petterson

Jonas Ljungberg: En stolt storebrors berättelse

Som en offentlig person kan man räkna med att ens död kommer att uppmärksammas i media. Särskilt om det rör sig om ett självmord. När Mikael Ljungberg dog 2004 skrevs det fler artiklar än någonsin. Närmast sörjande var hans pappa Jan och hans bror, Jonas. Jonas berättar här vad han tyckte om medias rapportering efter sin brors död.

Nästan exakt fyra år har gått sedan Mikael Ljungberg tog sitt liv. Redan samma kväll det hände bestämde sig Mikael Ljungbergs bror tillsammans med sin pappa och sin flickvän att de skulle gå ut och berätta vad som hade hänt.

– Vi bestämde oss tidigt, att vi kan inte mörka det här, eftersom Mikael var en offentlig person. Det går inte att lägga locket på. Om vi inte gått ut och varit raka och ärliga så tror jag att det hade blivit väldigt mycket spekulationer, säger Jonas Ljungberg.

Dessutom tycker han att det var viktigt att för egen del gå ut och berätta om vad som verkligen hänt för att själv kunna gå vidare.

Som exempel berättar han att han varit i kontakt med Ted Gärdestads bror, Kenneth, som berättat för honom hur familjemedlemmar fortfarande inte riktigt erkänt för sig själva vad som hände med Ted Gärdestad.

Nästan dubbelt så många artiklar skrevs om Mikael Ljungbergs självmord, än vad det skrevs om någon av de åtta andra.

I en knapp vecka efter brottarens död skrev tidningarna dagligen artiklar rörande Ljungbergs död.

Artiklarna kunde vara allt från nyhetsartiklar som berättade om vad som hade hänt, till nära och kära som lämnade sina minnesord.

När Jonas Ljungberg själv ser tillbaka på medierapporteringen i efterhand tycker han överlag att den gick bra till.

– Vi ville ju att det skulle skrivas eftersom vi valde att gå ut med det. Sen hade media tillräckligt mycket respekt för familjen, och Mikael som person att man skrev nästan ingenting negativt.

Men allt är han inte nöjd med.

Den 21 november publicerar Expressen/GT en artikel som handlar om Mikael Ljungbergs sista dagar innan han tog sitt liv.

I artikeln går det att läsa hur Mikael Ljungberg kommit upp till GT:s redaktion. Uppenbart sjuk, ska Mikael Ljungberg ha berättat saker för journalisterna som inte hade någon verklig förankring. Han berättar hur han känner sig förföljd och jagad.

Artikeln fortsätter med att gå tillbaka i tiden. Sedan följer en redogörelse av olika motgångar som Mikael Ljungberg stött på genom åren. Motgångar som alla kan tänkas ha bidragit till Ljungbergs depression och självmord. Jonas Ljungberg tycker idag att just den artikeln var den absolut värsta under hela rapporteringen.

– Det kändes som ett övergrepp. Vad har det för betydelse egentligen? Vi har ju problem som det är, och att då behöva bli påmind av media också... , säger Jonas Ljungberg.

Samtidigt förklarar Jonas Ljungberg att det inte är innehållets sanningshalt han vänder sig mot. Utan om det fanns ett allmänintresse att behöva veta att Mikael Ljungberg mått dåligt.

Och i så fall varför han gjorde det.

Om Jonas Ljungberg tycker att Expressen var den tidning som skötte sig sämst, är han desto nöjdare med Aftonbladet.

Och särskilt med journalisten Michael Wagner.

– Vi talades vid, vid många tillfällen och många av dom diskussionerna vi hade var "off the record". Mycket för att han skulle kunna bilda sig en uppfattning av situationen runtomkring.

Det som jag inte ville att han skulle skriva någonting om, det skrev han inte, säger Jonas Ljungberg.

Han berömmar även GP. En tidning där många av journalisterna hade en nära relation till Mikael Ljungberg.

I medierapporteringen av Mikael Ljungbergs självmord, är det väldigt många olika människor som uttalar sig. Familjemedlemmar, vänner, människor från brottningsvärlden och andra som hade en relation till OS-hjälten kommer till tals. Och Jonas Ljungberg tycker det var bra.

– De som uttalade sig i media, de hade ju sin bild av Mikael. Det var deras uppfattning som dom ventilerade. Och det var ju ingen som uttalade sig negativt, även om inte alla hade exakt samma bild av Mikael. Men den bilden som dom gav, det var ju deras bild. Det som dom sa, det stämde. Någorlunda i alla fall.

I flera av artiklarna tas den svenska psykvården upp. Många är starkt kritiska och för fram åsikten att det inte görs tillräckligt mycket för att hjälpa människor som mår dåligt.

Jonas Ljungberg tycker just den biten var någonting positivt som kom fram i och med hans brors död.

Bland annat tar han upp det faktum att det blev en ändring i rutinerna i Västra Götalandsregionen.

När Mikael Ljungberg lades in för vård fick han behålla både skosnören och sitt skärp, trots att han några dagar tidigare hade försökt ta livet av sig.

Efter den Lex Mariaanmälning som sjukhuset själva gjorde efter Mikael Ljungbergs död, ändrades detta. Nu får

patienter som läggs in och har uttalade självmordstankar inte behålla föremål som de kan använda för att skada sig själva.

När Jonas Ljungberg ser tillbaka på medierapporteringen nu, fyra år senare, ångrar han ingenting av det han själv gjorde eller sa.

Han berättar att eftersom hans bror själv alltid varit en sådan rak och öppen person, ville familjen vara raka och öppna med vad som hade hänt. Jonas Ljungberg har ända sedan brodern dog pratat med alla som vill om det som har hänt. Det blev ett sätt att bearbeta sorgen.

– Var det någon som ringde eller någon jag träffade på stan som ville prata, så hade jag absolut inga problem med det. Det händer fortfarande att folk kommer fram och frågar hur man känner sig. Det är absolut inga problem. Jag är fruktansvärt stolt över Mikael. Det som han stod för och det som han gjorde. Både som idrottsperson och som människa.

Martin Pettersson

Faksimil av Expressen 21 november 2004

Journalisten berättar om sitt jobbigaste uppdrag

Kenneth Karlsson har jobbat som journalist i 37 år. Trots det var han skakad då han den 18 november 2004 fick uppdraget att skriva om Mikael Ljungbergs död. Ett uppdrag han kände sig kliven inför då han känt och följt Mikael Ljungberg sedan denne var 12 – 13 år gammal.

Han hade också sjukdom i sin egen familj vid tidpunkten. Han valde att genomföra jobbet likväl. Det blev en intervju med Mikael Ljungbergs pappa för Kenneth Karlsson och ett par artiklar i Expressen och GT.

– Jag kände ett ansvar inte bara emot tidningen utan även mot Mikael Ljungberg att få ut berättelsen så ärligt och

rättvist gentemot honom, säger Kenneth Karlsson.

Med den kunskap han hade om Mikael Ljungberg kände Kenneth Karlsson att han skulle kunna göra denne rättvisa i rapporteringen. Han valde att göra som han brukar - att direkt ringa till de anhöriga.

– Jag har jobbat så länge att jag tycker det är lika bra att prata med de berörda på en gång. Vill dom inte vara med så vill dom inte. Oftare än vad man tror så väljer de anhöriga att vara med. Det är en psykologisk faktor, man behöver "prata av sig", säger Kenneth Karlsson.

Kenneth Karlsson anser att hans tidning då som nu följer de etiska reglerna kring självmord på ett grundligt sätt, ibland önskar de anhöriga att det ska skrivas

mer än vad det görs.

Han nämner som exempel ett självmordsfall där den dödes fru ville att Kenneth Karlsson skulle skriva detaljerat om vad som hänt, namnpublicera och visa den döde i bild.

Den ansvarige utgivaren stoppade publiceringen den gången.

När det gäller Mikael Ljungbergs död tycker Kenneth Karlsson idag att rapporteringen på det hela taget blev bra och ärlig. För egen del beror det på att han hade kunskapen om och respekt för personen han skrev om. Några beslut om publiceringen var han som journalist inte inblandad i under rapporteringen.

– Jag hade ingen aning om vad som skulle publiceras eller inte. Jag gjorde jobbet, andra gjorde bedömningen kring

publicering, säger Kenneth Karlsson.

En speciell händelse hade inträffat ett par dagar innan självmordet då Mikael Ljungberg kom upp på GT:s redaktion kvällstid och ville träffa journalister för att berätta något viktigt.

Kenneth Karlsson var en de på redaktionen som i ett rum på redaktionen lyssnade till Mikael Ljungberg berättelse. Det var tydligt att Mikael Ljungberg inte mätte bra.

– Här kom en av Sveriges största idrottsmän upp och vi upptäckte att han var sjuk, det blev en chock. Vi hade inte en aning om det. Det första vi gjorde när han gått var att ringa de anhöriga och berätta att han inte mätte bra, säger Kenneth Karlsson.

Så småningom figurerade Mikael Ljung-

bergs besök på GT den kvällen i ett dokument som publicerades i Expressen den 21 november med rubriken "Mikael Ljungberg avslöjade sin panik efter att ha läst Da Vinci koden – här är berättelsen om de sista dagarna i hans liv".

Det är en ingående beskrivning om Mikael Ljungbergs död, där besöket på GT finns med, som Kenneth Karlsson inte direkt var involverad i. Hans vittnesmål och hans intervjuer förekommer emellertid. Arbetet gjordes av Expressens egna journalister från Stockholm. Besluten kring publiceringen togs av Expressens ansvarige utgivare i Stockholm.

Var det då rätt att publicera uppgifterna efter Mikael Ljungbergs död? Kenneth Karlsson säger att han i första läget inte

ville att man skulle skriva om händelsen på grund av dess innehåll. Han tyckte inte heller om publiceringen då den ägde rum.

– Dokumentet är bra skrivet, uppriktigt och mänskligt. Det berättar sanningen och inget påhittat. Det är kanske bättre att få en förklaring av verkligheten, men jag vet att de anhöriga inte tyckte om det, säger Kenneth Karlsson.

Efter att jobbat med Mikael Ljungbergs död fick de inblandade journalisterna på GT krishantering för att bearbeta sin upplevelser. Fortfarande ser Kenneth Karlsson på arbetet med Mikael Ljungbergs död som en mycket jobbig och svår period.

Fredrik Oderth

Faksimil av Expressen

Hultenmo och Pettersson tar till orda

- blåögda funderingar

DET KÄNNS SOM vi blir mer och mer intresserade av kändisar. Ordet kändiskåt är ju mer eller mindre en vedertagen term som beskriver just det förhållandet. Kändisar har väl visserligen alltid fascinerat och intresserat allmänheten. Det tusslades och tasslades förmodligen om både Platon för över 2000 år sedan i det antika Grekland och om Henrik den VIII och hans många kvinnliga erövringar i 1500 talets England. Men under 2000-talet har den här nyfikenheten för kändisars alla förhållanden dragits till sin spets med utrymme i medier som tar sig helt orimliga proportioner. En stor anledning till lusten att frossa i saker och ting som rör kändisar, svenska som utländska, är säkerligen att det nuförtiden helt enkelt finns en stor möjlighet att faktiskt kunna göra det. Man kan bli uppdaterad med en insyn som tidigare inte varit möjlig. Informations-samhället har modifierats till att nuförtiden ha nästan lika många avsändare som mottagare och med Internet, TV och bloggar så finns det ett ständigt flöde av aktuella nyheter, skvallor och bilder på kändisar från hela världen. Det finns kort och gott goda möjligheter att odla och förvalta ett intresse för kändisar.

VAD SOM FRÅN början har gjort att intresset finns där är omöjligt att svara på. Förmodligen är det en blandning av en typ av inneboende mänsklig drift. Det är som att vi har en slags ådra av kändistorstande som behöver stimulans, ihop med faktumet att det faktiskt finns där presenterat för oss, i tidningar, på TV, på Internet. Expressen gjorde för några år sedan ett försök att dra ändra sin löpsedelmentalitet och inte skylta lika mycket med kändisar och sensationsnyheter men deras upplaga ska ha minskat av den medvetna förändringen.

NÄR EN KÄNDIS dör finns det ett allmänintresse att få veta detta. En offentlig person har per definition tagit plats i offentligheten och får därmed räkna med en annan behandling i medier än en icke offentlig person. Men när denna person har dött genom att ha tagit sitt liv så ställs tidningarna för etiskt dilemma. Hur ska vi behandla detta? Här kan man se stora skillnader tidningar emellan. Kvällspressen är i regel betydligt mer blaskande och detaljerade än vad morgonpressen är. Medieanalytikern Martin Jönsson som är chef på Svenska Dagbladets Internetsida berättade för mig att ett nytt slags problem dök upp i samband med nyheten att Johanna Sällström var död. Det var då tidigt känt i bloggvärlden att det faktiskt rörde sig om ett självmord men det var inga officiella uppgifter

som någon tidning ville gå ut med. Men ihop med Svd:s artikel fanns det länkar till bloggar med rubriker som avslöjade att det var självmord. Martin Jönsson menar att det blir en egendomlig situation. Det som står där är sant och det finns där publicerat men av en annan avsändare.

PERSONLIGEN BLIR JAG nyfiken på hur en person har dött. Men jag har definitivt inget intresse att frossa i detaljer hit och dit. För mig går det inte under kategorin allmänintresse. Men det är inte upp till mig om jag får veta det i det initiala nyhetsflödet. Det bestämmer andra och det är de som får behandla det etiska dilemmat med den respekt och hänsyn som det förtjänar.

Daniel Hultenmo

Martin Pettersson

DET ÄR SKILLNAD på sjukdom och sjukdom. Är du hemma med en förkylning är det en självklarhet att du kan prata om det med allt och alla. Är du däremot hemma för att du mår psykiskt dåligt är du inte lika öppen med detta. För vi har alla fått lära oss att psykisk ohälsa, det är någonting fult. Tabu. Det är svaga människor som drabbas.

MEN JU MER jag läser om de nio människor som tog sina liv, desto mer klart blir det vilken felaktig föreställning detta är. Det är människor som var ledande inom sina områden. Någon var duktig inom finansvärlden. Andra skrev prisbelönade texter. En annan var bäst i världen på brottning, och någon skapade odödliga melodier. Ovanstående är bara några av de saker som människor som inte mått bra åstad-

kommit.

När någon utav dessa, någon som borde "ha allt", inte orkar leva längre borde vi inse att depressioner och självmordstankar är något som kan drabba precis vem som helst. Precis som en förkylning kan. Därför borde det inte vara så fult att erkänna att man mår dåligt. I själen. Men ändå är det så.

VID RAPPORTERINGEN kring de senaste kända människornas död togs den psykiska ohälsan upp till diskussion. Detta är någonting ljus som kommit av tragedierna. För vågar vi inte erkänna problemet och tala öppet om det, kommer bilden av människor med psykiska problem aldrig att förändras. Det är en av mediernas viktigaste uppgifter. Kanske den allra viktigaste. Våga lyfta fram och diskutera obehagliga problem. Inte låtsas som om att de inte existerar. Forskning har visat att medier inte får människor att tycka saker. Men de får människor att tycka OM saker.

SKULLE DÅ MÄNNISKOR på arbetsplatser och skolor läsa om psykisk ohälsa i tidningar och höra om det på radio och i TV, så skulle det kanske bli ett öppnare klimat gällande frågan. Kanske skulle någon våga erkänna att denne faktiskt mått psykiskt dåligt. Och någon annan skulle kanske erkänna att den gör det nu. Jag tror det skulle öka förståelsen för den människan. Även om någon som mår psykiskt dåligt kanske inte vill diskutera det med allt och alla, så kan vetskapen om det vara nog. För lika lite som en människa som är förkyld och hängig, men ändå kommer till jobbet, kan prestera maximalt där. Lika lite kan en människa som för tillfället inte mår helt bra i hjärtat göra det. Då skulle vi kanske också få se att den personen är precis som vem som helst. För säkerligen finns det någon i din absoluta närhet som inte mår bra. Kanske är denne förkyld. Men kanske sitter sjukdomen någon annanstans. Någonstans där två värktabletter inte hjälper.

MIKAEL LJUNGBERGS BROR, Jonas Ljungberg, delar jag flera åsikter med. Kanske denna mer än någon annan: Man ska inte behöva skämmas över att man inte mår bra i själen.

End of discussion..?

Vad är det då som har framkommit i vår studie? Det finns stora skillnader i rapporteringen mellan de morgontidningar och de kvällstidningar som vi valt att granska. Skillnader som kan sammanfattas med hänsyn kontra allmänintresse. Morgonpressen har snarast gått mot ett större hänsynstagande över tid. Man skriver kortfattat under en kort tid, och lämnar orsakerna till dödsfallet därhän. Ett märkligt undantag är då Dagens Nyheter som enda tidning på ledarplats berättade att Johanna Sällström begått självmord.

Före detta Pressombudsmannen Thorsten Cars menar att publicerar man självmord så beror det antingen på slarv eller noggranna överväganden. Och om morgonpressen går mot större hänsyn så är utvecklingen inom kvällspressen det motsatta i rapporteringen av självmord i vår studie. Kvällspressen skriver mest och under längre tid. Det finns också en närgångenhet i kvällspressens bevakning där reportrar snabbt söker upp anhöriga. Dessa kommer till tals och exponeras även på bild.

Vi har sett exempel på anhöriga som avböjer publicering liksom anhöriga som öppet berättar om sitt privatliv. Vi anar att fenomenet med den anhörige som görs till alibi för publicering har betydelse för hur ingående kvällspressen väljer att gå i sin rapportering. När till exempel i fallen med Mikael Ljungbergs och Mikael Dubois död de före detta samborna Katarina Gustavson och Gitte Nilsson väl öppnat sig för Aftonbladet och Expressen så är det som om dessa svarat: – Är ni med i leken får ni leken tåla!

Det finns också en tydlig utveckling i vilka som betraktas som offentliga personer och därmed omfattas av allmänintresse. För fyrtio år sen behövde man vara stor i näringslivet, eller en känd politiker för att omfattas och motivera en publicering. När en akademiledamot som Hjalmar Gullberg begick självmord 1961, eller en TV och media - personlighet som Marianne Höök tog livet av sig 1970, så avslöjades ingenting. Jämför vi detta med Ted Gärdestads, Mikael Ljungbergs, Micke Dubois, eller Johanna Sällströms död så ser vi att något har hänt vad det gäller bedömningen av allmänintresse. Det senaste åren har fler liknande självmord publicerats, exempelvis John Nödtvedts, Anders Göthbergs

och Dave Lepards.

Hans- Gunnar Axberger, JO och f.d. PO, konstaterar att det som belyses också måste vara relevant i förhållande till personens ställning i offentligheten. Var det så i fallet med Micke Dubois exempelvis? Det återstår att se om denna trend fortsätter.

Skildringar av självmord i media har länge varit tabu av olika skäl, bland annat därför att det funnits en rädsla för att beteendet ska imiteras. Suicidforskarna S. Stack och I. Wasserman säger att imitationer av självmordsbeteende i princip uteslutande uppkommer efter att det rapporteras om kända personer som begår självmord. Enligt dem existerar det en suicidal "smitta" under vissa omständigheter. Vid de senare omskrivna självmorden i vår studie så finns exempel på att tidningar försökt att balansera innehållet i rapporteringen efter de rekommendationer som gjorts av suicidforskare och intresseorganisationer. Förekomsten av faktarutor, experter som kommer till tals i artiklar har ökat, liksom uppgifter om hur man som privatperson kan ta kontakt med föreningar eller söka vård har ökat.

Slutligen är vi inte mer än åskådare och som sådana är det omöjligt att slå fast skarpa gränser mellan vad som varit fel och rätt att publicera i de fall som vi granskat. Vi sitter med vår egen magkänsla och den ger oss signaler om vad vi upplever. Per-Arne Jigenius berör det när han frågar om det är de anhörigas känslor eller våra som läsare som ska avgöra vad som bra eller dålig journalistik i fallet med när självmord bedöms pressetiskt. Vi känner stor ödmjukhet för de anhöriga till de avlidna som figurerat i de artiklar vi studerat. Det är med stor respekt för dessa personer som vi avslutar detta arbete.

Göteborg, november 2008

Fredrik Oderth, Daniel Hultenmo, Martin Pettersson

Arbetsrapport

Källförteckning

Litteratur

- Axberger, Hans-Gunnar, *Pressetik* (1994) Stockholm: Juristförlaget
Beskow, Jan (1992) *Själv mord som existentiellt problem*, Stockholm: Folksam
Börjesson, Britt, Weibull, Lennart (1995) *Publicistiska seder, Svensk pressetik i teori och praktik 1900-1904*, Tidens Förlag/Svenska Journalistförbundet
Cars, Thorsten (1991) *Pressetiken i praktiken*, Stockholm: Allmänna förlaget
Ekström, Mats; Larsson, Lars Åke, (2000) *Metoder i kommunikationsvetenskap*, Lund: Studentlitteratur
Esaiasson, Gilljam, Oskarsson, Wägnerud (2002) *Metodpraktikan*, Stockholm: Norstedts
Etiska regler för press, tv och radio (2002) Pressens samarbetsnämnd: Stockholm
Hadenius, Stig, Weibull, Lennart, 8:e upplagan (2005) *Massmedier, en bok om press, radio och TV*. Albert Bonniers Förlag
Ljungberg, Mikael, Jörnvik, Ulf, (2005) *Mikael Ljungberg Mjuka drömmar – hårda mål*. Sportförlaget
Ohlson, Anders R, (2006) *Yttrandefrihet och tryckfrihet*, Stockholm: Studentlitteratur

Artiklar

- Allmänintresse- eller oemotståndlig nyfikenhet?*, Olle Stenholm, SvD den 8/5 2006
Kränkta privatliv kräver lag om skydd mot medier, Per-Arne Jigenius, DN Debatt 29/7 2006
Pressens självsanering, Ett regelsystems framväxt. Britt Börjesson, Arbetsrapport nr 48. 1989
Westerlund, Mikael 2008, *Kan medier påverka människors självmordsbeteende*
World Health Organization (2000) Department of Mental Health, Social Change and Mental Health. *Preventing suicide: a resource for media professionals*. Geneve.

Elektroniska Källor

http://www.sjf.se/portal/page?_pageid=53,38441&_dad=portal&_schema=PORTAL

(datum 12/11 klockan 13.50)

http://www.sjf.se/portal/page?_pageid=53,38437&_dad=portal&_schema=PORTAL

(datum 12/11 klockan 14.00)

<http://ki.se/ki/jsp/polopoly.jsp?d=18799&l=sv>

(datum 13/11 klockan 09.35)

<http://ki.se/ki/jsp/polopoly.jsp?d=18801&l=sv>

(datum 13/11 klockan 09.45)

<http://ki.se/content/1/c6/04/80/07/Statistics%20report%20in%20Swedish%201980-2004.pdf>

(datum 13/11 klockan 10.30)

Muntliga källor

Diskussion med Martin Jönsson på JMG 3 november

Intervjuer

Intervju med Mia Franzén, Stockholm, 7 november 2008

Intervju med Per-Arne Jigenius, Göteborg, 11 november 2008

Intervju med Jonas Ljungberg, Särö, 14 november 2008

Intervju med Kenneth Carlsson, telefonintervju 18 november 2008

Metod

Vi har valt att göra en studie av rapporteringen kring ett antal kända svenska personer självmord i fyra dagstidningar.

Vi hade ett par svenska självmord i medvetandet redan från början, de andra upptäckte vi under upptakten. En del valdes bort för att det skrev väldigt lite, eller för att de låg för nära ett annat fall i tid. Vi visste inte i det läget om det skrivits mycket eller lite om de personer vi hade valt. De personer vi valde undersöka rapporteringen kring blev:

- Marc Wallenberg
- Vilhelm Moberg
- Harry Martinsson
- Per-Axel Arosenius
- Barbro Pettersson
- Ted Gärdestad
- Mikael Ljungberg
- Micke Dubois
- Johanna Sällström

I fråga om metod bestämde vi rätt omgående att göra en kvalitativ innehållsanalys, fast med kvantitativa inslag. Den skulle också kryddas med ett par intervjuer i materialet med tanke på att detta skulle presenteras som ett magasin. Förhoppningen var att få fram ett material som utöver det rent kvantitativa kunde ge en annan förståelse för ämnet och ringa in intressanta frågor. Med det kvantitativa skulle vi också få tillgång till ett lättöverskådligt material för att på det viset kunna presentera skillnader eller likheter till exempel.

Rent praktiskt gick vi till väga så att vi först skapade blanketter med frågor att besvara kring artiklarna. Vi valde att undersöka hur man rapporterade artikel för artikel under en period på tio dagar efter det att självmordet första gången publicerades i den första tidningen.

De tidningar vi valde att undersöka var Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Svenska Dagbladet då de har bevakning över hela landet.

Frågorna som vi valde ut till blanketten var:

- Hur beskrivs dödsfallet, detaljer?
- Nämns ordet självmord?
- Vilka kommer till tals ?
- Har man talat med anhöriga?
- Finns bilder, vad visar de?
- Nämns psykisk ohälsa eller andra problem?
- Hur förhåller sig rapporteringen till de pressetiska reglerna?
- Vem får beskriva problematiken?
- Är artikeln med på förstasidan?
- Hur lyder rubrikerna?

Svaren skulle vara så neutrala och detaljerade som möjligt.

Materialet, tidningsartiklarna fanns på mikrofilm på Kurs och Tidningsbiblioteket i Göteborg. Vi skannade genom materialet i undersökningen under en två veckors period, ett ganska tidskrävande arbete.

Då det var gjort hade vi en första överblick över materialet, kring likheter och skillnader och omfattning. Vi kunde börja ringa in vilka intervjuer som kunde vara relevanta.

Samtidigt så skapade vi en kodbok, och kodade därefter in materialet i SPSS. Det som vi skyttade innan blev nu mer överskådligt.

Vi analyserade därefter materialet från blanketterna och skrev om det till en sammanfattande och helhetsskapande text. Då det var gjort så hade vi ett material som vi kunde börja jobba med. Utifrån denna sammanfattande text jobbades den slutliga magasinsexten fram.

Samtidigt genomförde vi våra intervjuer och läste relevant litteratur.

Vi har inte haft några direkta problem, även om vårt arbetssätt varit tidskrävande, mest vid mikrofilmläsarna.

Förhoppningsvis så har det resulterat i ett material som kan säga något om vårt ämne.

Att få personer att ställa upp på intervju har inte varit svårt, journalister och till med avlidnas anhöriga har bidragit med viktiga erfarenheter. Kanske är det som vi gissar ett angeläget ämne?

Vi har inte haft någon formell uppdelning under arbetets gång, förutom att vi märkt att den som skannat in materialet ofta har bäst överblick över det, så det har fått styra en del och antagligen sparat tid.

Abstract

Titel: Speglingar av ljus och mörker. Bilden av kändissjälvmod i den etablerade dagspressen

Författare: Martin Pettersson, Daniel Hultenmo, Fredrik Oderth

Kurs: Göteborgs Universitet: Institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG). Journalistprogrammet, journalistgranskning

Termin: Hötterminen 2008

Syfte: Att studera rapporteringen av nio kända svenskars självmord i fyra svenska tidningar.

Metod: Kvalitativ innehållsanalys med kvantitativa inslag, djupintervjuer

Material: Kvalitativ innehållsanalys med kvantitativa inslag, intervjuer med suicidforskare, f.d. pressombudsman och chefredaktör, anhörig till person som begått självmord, journalist utförda under hösten 2008.

Relevant litteratur, tidigare forskning och artiklar

Huvudresultat: Från att det tidigare varit enbart mycket offentliga personer med allmänintresse som omskrevs vid självmord, så har gränserna flyttats successivt så att det i kvällspressen, Aftonbladet och Expressen, skrivs även om idrottare och artister, även sådana personer som inte räknas till mycket offentliga. Pressen namnpublicerar och självmorden beskrivs detaljerat på ett ingående sätt, där mycket av den dödes privatliv öppnas upp. I samband med en sådan rapportering så exponeras anhöriga i text och bild. Ibland är det en anhörig som öppnar upp sitt privatliv med den döde, och blir den som beskriver problematiken. Detta faktum tillsammans med att den döde var av stort allmänintresse motiverar att den döde och de anhöriga exponeras. Det är inte självklart var gränserna går pressetiskt, känslan i magen säger en sak men publiceringsreglerna tillåter en annan. Anhörigas uppfattning möter ansvarige utgivarens, journalistens och till sist läsarens och allmänhetens. Det är stora skillnader i rapporteringen mellan morgontidningarna i studien och kvällstidningarna.

Abstract

Title: Speglingar av ljus och mörker. Bilden av kändissjälvmod i den etablerade dagspressen

Authors: Fredrik Oderth, Daniel Hultenmo, Martin Pettersson

Course: University of Gothenburg: The Department of Journalism and Mass Communication.

Term: Autumn term 2008

Purpose: To study how four daily newspapers report in the coverage of nine Swedish public figures suicide.

Method: Qualitative content analysis with interviews

Data: Qualitative content analysis with quantitative features. The study contains interviews with a researcher of suicide behaviour, a former press agent and chief editor, a relative, and a journalist. The interviews are done under November 2008.

Result: In the study differences appear between the evening papers and the morning papers in terms of the amount of articles, the exposure and consideration of relatives. The evening papers in the study appears to estimate the general interest in the public figures higher than the morning papers do. Evening papers publish more and at longer time. During some coverage relatives open up their private life for the media. In these cases it appears that the coverage gets more intrusive and intense. In some cases media expose even children in the coverage of the public figures in the study. How do the daily papers coverage relate to the Swedish tradition of ethical guidelines of journalism when they comment suicide in media.

Bilagor

Kodschema

Kodschema Artiklarna

1. Person

- 1. Marc Wallenberg**
- 2. Vilhelm Moberg**
- 3. Harry Martinsson**
- 4. Per Axel Arosenius**
- 5. Barbro Peterson**
- 6. Ted Gärdestad**
- 7. Mikael Ljungberg**
- 8. Mikael Dubois**
- 9. Johanna Sällström**

2. Tidning

- 1. Aftonbladet**
- 2. DN**
- 3. Expressen**
- 4. Svenska Dagbladet**

3. Nyhetsrapporteringsdag

- 1. Dag 1**
- 2. Dag 2**
- 3. Dag 3**
- 4. Dag 4**
- 5. Dag 5 +**

4. Typ av artikel

- 1. Nyhetsartikel**
- 2. Sidoartikel**
- 3. Minnesartikel**
- 4. Övrigt**

5. Namn på person i rubriken

- 0. Nej**
- 1. Ja**

6. Hur benämns dödsorsaken?

- 1. Själv mord**
- 2. Omskrivning av självmord**
- 3. Dödskonstaterande/förutsätter att personen är avliden**
- 4. Ej relevant. Artikeln handlar om annat.**

7. Kommer någon till tals?

- 0. Nej**
- 1. Ja**

8. Kommer vittne till tals?

- 0. Nej**
- 1. Ja**

9. Kommer huvudpersonen till tals?

- 0. Nej**
- 1. Ja**

10. Kommer anhörig till tals?

- 0. Nej**
- 1. Ja**

11. Kommer vän/kollega till tals?

- 0. Nej**

	1. Ja
12. Kommer polis till tals?	0. Nej
	1. Ja
13. Kommer expert till tals?	0. Nej
	1. Ja
14. Kommer någon annan till tals?	0. Nej
	1. Ja
15. Är det bild till artikeln?	0. Nej
	1. Ja
16. Är det bild på huvudpersonen?	0. Nej
	1. Ja
17. Är det bild på anhörig?	0. Nej
	1. Ja
18. Är det bild från dödsplatsen?	0. Nej
	1. Ja
19. Är det bild på vän/kollega?	0. Nej
	1. Ja
20. Är det bild på annat?	0. Nej
	1. Ja

Kodschema Förstasidorna

1. Person

- 1. Marc Wallenberg**
- 2. Vilhelm Moberg**
- 3. Harry Martinsson**
- 4. Per Axel Rosenius**
- 5. Barbro Peterson**
- 6. Ted Gärdestad**
- 7. Mikael Ljungberg**
- 8. Mikael Dubois**
- 9. Johanna Sällström**

2. Tidning

- 1. Aftonbladet**
- 2. DN**
- 3. Expressen**
- 4. Svenska Dagbladet**

3. Huvudnyhet på första sidan?

- 0. Nej**
- 1. Ja**

4. Namn i rubriken?

- 0. Nej**
- 1. Ja**

5. Dödsorsak i rubriken?

- 0. Nej**
- 1. Ja**

6. Bild på ettan?

- 0. Nej**
- 1. Ja**

7. Nyhetsrapporteringsdag

- 1. Dag 1**
- 2. Dag 2**
- 3. Dag 3**
- 4. Dag 4+**